
565

Besluit van 3 november 1993, houdende regels omtrent de taak en bevoegdheid van de patiëntenvertrouwenspersoon (Besluit patiëntenvertrouwenspersoon Bopz)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur en Onze Minister van Justitie van 14 juli 1993, DGVgz/GVC/CB/931794;

Gelet op artikel 59 van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen;

De Raad van State gehoord (advies van 28 oktober 1993, nr. W13.93.0451);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur en Onze Minister van Justitie van 1 november 1993, nr. GVC/CB/9367;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1

Het bestuur van een psychiatrisch ziekenhuis, niet zijnde een zwakzinnigeninrichting, verpleeginrichting, een justitiële inrichting voor verpleging van ter beschikking gestelden, of een psychiatrische afdeling van een algemeen ziekenhuis of van een academisch ziekenhuis, draagt er voor zorg dat een patiënt kan worden bijgestaan door een patiëntenvertrouwenspersoon.

Artikel 2

De patiëntenvertrouwenspersoon verleent de in het psychiatrisch ziekenhuis opgenomen patiënten op hun verzoek advies en bijstand in aangelegenheden samenhangend met hun opname en verblijf in het ziekenhuis. Het verlenen van advies en bijstand is met name gericht op de uitoefening door de patiënt van zijn rechten.

Artikel 3

De patiëntenvertrouwenspersoon heeft, voor zover dit voor een juiste uitoefening van zijn taak nodig is, toegang tot alle ruimten van het psychiatrisch ziekenhuis, bestemd voor opname en verblijf van

patiënten, en behoeft geen toestemming van derden om te spreken met patiënten.

Artikel 4

Onverminderd het bij of krachtens de wet bepaalde worden aan de patiëntenvertrouwenspersoon alle inlichtingen verschaft en bescheiden getoond die deze voor een juiste uitoefening van zijn taak nodig heeft.

Artikel 5

Dit besluit treedt in werking op het tijdstip, bedoeld in artikel 80, tweede lid, van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen.

Artikel 6

Dit besluit kan worden aangehaald als: Besluit patiëntenvertrouwenspersoon Bopz.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 3 november 1993

Beatrix

De Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
H. J. Simons

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

Uitgegeven de *negende* november 1993

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, vijfde lid jo. vierde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State

I Algemeen

De Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen bevat in artikel 59 een, bij amendement ingevoegde, bepaling met betrekking tot de patiëntenvertrouwenspersoon. De aanvaarding van het amendement was een belangrijke stap in de ontwikkeling van het instituut patiëntenvertrouwenspersoon, die reeds enige tijd daarvoor in gang was gezet. Als gevolg van allerlei acties in de zeventiger jaren ter versterking van de positie van de psychiatrische patiënten ten opzichte van de behandelaars werd in de loop van de jaren '70 in enkele psychiatrische ziekenhuizen een ombudsman aangesteld. Omdat de taken en de werkwijze van deze ombudslieden nogal uiteenliepen, ging onder auspiciën van de Nationale Ziekenhuisraad (NZR) een commissie, bestaande uit vertegenwoordigers van de psychiatrische ziekenhuizen, de patiëntenorganisaties en de geneeskundige hoofdinspectie voor de geestelijke volksgezondheid, van start ter beantwoording van de vraag of er op den duur in elk psychiatrisch ziekenhuis een ombudsman zou moeten komen en welke taken deze dan zou moeten verrichten. Deze commissie bracht in januari 1980 rapport uit, waarin het begrip patiëntenvertrouwenspersoon werd geïntroduceerd (Advies inzake taak en plaats van de patiëntenvertrouwenspersoon. Utrecht, januari 1980). Zij stelde voor elk psychiatrisch ziekenhuis van zo'n onafhankelijke persoon te voorzien. In oktober 1980 werd een experiment patiëntenvertrouwenswerk gestart, dat in september 1982 leidde tot de start van de werkzaamheden van de eerste patiëntenvertrouwenspersoon.

In februari 1987 is het patiëntenvertrouwenswerk geëvalueerd (Strikt betrouwbaar. Evaluatie van het patiëntenvertrouwenswerk in de GGZ, Utrecht, februari 1987. R. Koel, J. van Busschbach en M. Donker). De conclusie was, dat het werk in de praktijk blijkt te functioneren zoals werd beoogd. De onderhavige algemene maatregel van bestuur is geënt op de ervaringen die tot op heden met het patiëntenvertrouwenswerk zijn opgedaan.

Regeling van het instituut in de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Bopz), brengt mee dat de aanwezigheid van een patiëntenvertrouwenspersoon bij algemene maatregel van bestuur niet alleen in psychiatrische ziekenhuizen, maar ook in de verpleeginrichtingen en in de zwakzinnigeninrichtingen verplicht kan worden gesteld (Artikel 59, tweede lid Bopz). Van een ruime verplichtstelling is thans nog geen sprake. Slechts de besturen van de in artikel 1 genoemde psychiatrische ziekenhuizen worden verplicht zorg te dragen dat hun patiënten kunnen worden bijgestaan door een patiëntenvertrouwenspersoon. Dit is een vastlegging van de huidige situatie waarin hetzelfde op grond van de erkenningsvoorwaarden wordt geëist.

Het besluit is als ontwerp in de Staatscourant van 16 maart 1993 (Stcrt. 52) gepubliceerd. Van verschillende zijden is op het ontwerp gereageerd. De opmerkingen betreffende de taak van de patiëntenvertrouwenspersoon zijn al in een eerder stadium verwerkt (zie de toelichting op artikel 2).

De overige opmerkingen hebben geleid tot aanpassing van artikel 1 en de toelichting op artikel 4.

II Artikelsgewijs

Artikel 1

Het artikel bevat de opdracht aan de besturen van psychiatrische ziekenhuizen, niet zijnde zwakzinnigeninrichtingen, verpleeginrichtingen

of justitiële inrichtingen voor verpleging van ter beschikking gestelden, of psychiatrische afdelingen van een algemeen ziekenhuis of van een academisch ziekenhuis, er voor te zorgen dat voor de patiënten een patiëntenvertrouwenspersoon aanwezig is. De verplichting geldt derhalve in algemene en categoriale psychiatrische ziekenhuizen.

Artikel 2

Dit artikel bevat een omschrijving van de taak van de patiëntenvertrouwenspersoon. De begripsomschrijving van artikel 1, eerste lid, onder m, van de wet wordt hierin toegespitst. Het gaat erom dat de patiëntenvertrouwenspersoon de patiënt informeert over zijn rechten en alles doet om de patiënt te ondersteunen bij het gebruik maken ervan. Daarbij gaat de patiëntenvertrouwenspersoon uit van de belangen van de patiënt, zoals de patiënt deze zelf ziet. Hij heeft nadrukkelijk de rol van een verlener van bijstand, doch treedt niet op als vertegenwoordiger van de patiënt. Het is en blijft de patiënt of diens eventuele wettelijke vertegenwoordiger, die zal moeten optreden. Een patiëntenvertrouwenspersoon is veelal goed in staat op basis van een aantal ervaringen eventuele structurele tekortkomingen van het ziekenhuis te onderkennen. Het is gebruik dat de patiëntenvertrouwenspersoon deze zaken aan de orde stelt. Gezien de wettelijke omschrijving van de patiëntenvertrouwenspersoon, die is toegespitst op individuele gevallen, is deze functie niet tot een wettelijke taak gemaakt. Dit neemt niet weg dat zowel het ziekenhuis als de patiënten baat kunnen hebben bij deze functie van de patiëntenvertrouwenspersoon. Wij gaan er dan ook van uit, dat de patiëntenvertrouwenspersoon deze functie zal blijven vervullen.

Artikel 3

De patiëntenvertrouwenspersoon kan zijn taak alleen naar behoren vervullen als hij toegang heeft tot de patiënten. Daarom is in dit artikel bepaald dat de patiëntenvertrouwenspersoon toegang heeft tot die ruimten, die relevant zijn voor zijn werk. Bovendien is bepaald dat hij vrijelijk met de patiënten moet kunnen spreken. Uiteraard zal de privacy van andere patiënten daarbij niet in het gedrang mogen komen.

Artikel 4

Aan de patiëntenvertrouwenspersoon zullen op grond van dit artikel alle inlichtingen moeten worden verschaft en alle bescheiden worden getoond die hij nodig heeft om zijn taak te kunnen uitoefenen. De clausule «onverminderd het bepaalde bij of krachtens de wet» geeft aan dat de informatieplicht de rechten van de betrokkene en van anderen niet terzijde schuift. Zo blijft voor het inzien van dossiers door en het informeren van de patiëntenvertrouwenspersoon de toestemming van de patiënt of, indien deze daartoe bevoegd is, van diens wettelijke vertegenwoordiger vereist.

De Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,
H. J. Simons

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin